

ERİK AĞACI ÖYKÜ

Edebiyat Kültür ve Sanat Dergisi

Temmuz Ağustos 2021 YIL: 2 SAYI:10

Pinokyo'ya olan sevgimizden olmasın
yalanı masum görüşümüz?

George Orwell / Serpil TUNCER

Distopyada Varoluş Sancıları Çeken Bir Yazar

Rıdvan Yılmaz
Halis Tamkoç
Hızır İrfan Önder
Halil Maraş
Cemal Karsavran
Sabriye Aytaç Tüzüner
Mehmet Şirin Aydemir
Arzu Aytur
Özcan Kalbinur
Deniz Saygın
Hatice Eğilmez Kaya
Yasin Tatar
Sinan Su Ekinci
Kübra Erbayrakçı
Gülay Gürel

ERİK AĞACI

2 Aylık Sanat-Edebiyat

E-Dergisi

Yıl: 2 Sayı: 10

Temmuz Ağustos Sayısı
2021

SAHİBİ VE GENEL

YAYIN YÖNETMENİ

Serpil Tuncer

YAYIN KURULU

Serpil Tuncer

Fatma Türkdoğan

Hatice Eğilmez

GRAFİK TASARIM

Cem Toprak

WEB TASARIM

Ömer Can Talu

İLETİŞİM

meltemfas@hotmail.com

Yazıların hukuki sorumluluğu yazana aittir. Dergideki yazılar yayınlansın veya yayınlanmasın verilmaz. Dergideki yazılar kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

ISSN 2458-9063

İÇİNDEKİLER

TERS İMZA	3
Rıdvan Yılmaz	
GÖNÜLDAĞLI	4
Halis Tamkoç	
İNSAN BİR KERE ÖLMEZ	5
Hızır İrfan Önder	
MELISA VE DOĞUM	6
Halil Maraş	
UZATTIĞIN YERDEDİR ELLERİM	7
Cemal Karsavran	
BİR ORADA BİR BURADA	8
Sabriye Aytaç Tüzüner	
DERİN DENİZLER	9
Mehmet Şirin Aydemir	
ANAKRUS	10
Arzu Aytur	
TÜMLEŞEN RUHLAR	11
Özcan Kalbinur	
KUŞLAR VE BALIKLAR	12
Deniz Saygın	
İŞİTTİM, KABUL ETTİM DİYEBİLMEK	13
Hatice Eğilmez Kaya	
AŞAMADIM YOLLAR SENİ	15
Yasin Tatar	
MAZLUM	17
Sinan Şuekinci	
YALNIZLIĞA TERK EDİLEN HİKAYE	20
Kübra Erbayrakçı	
DİSTOPYADA VAROLUŞ SANCILARI ÇEKEN	23
Serpil Tuncer	
KENDİ YOL HARITANI ÇİZEBİLMEK	28
Gülay Gürel	

Rıdvan Yılmaz

Ters İmza

seni topladım savrulan kokulardan
dağılmışsın yağmur kuruyor toprağında

arkeologlar geleceği arıyor belki de
durmuş toprağın içine bakarak

kimse bilmesin öteki yanımı
yüzüm arafta büyük işkence

eğer gözlerim ilaç olmazsa yüzüne

telaşa dön istersen
içinden adım çıkacak yine

kimse evinde değil
çünkü yeraltındadır, dünden kalmadır insan

kimsenin evi yok, sesimin yurdu
yorulmuş bütün sesler çıkmazda

bir çığlık asla iyileşmez yazıda
haydi dışarı çıkalım

buraya gömüldük, sonsuz öpüşelim

Halis Tamkoç

Gönüldağı

dökülüyor mevsimler
ilmekler başka zamanın sözcüsü
ruhun pencereleri o yüzden
nem kapıyor
her dolu sessizlikten

ışıkta birer damla tutuyor
orada harf-i beher...

orada, kozasında bir mânâya örülüyor
her sözcük
aynı derin dağın sarnıcında yetişirce
sanki
korkuya gark ediyor çağın yalanlarını,
putlarını çünkü
ve toprağın bağrındaki acı dualara.
acı hayal terine
umutla teselli selâmı yolluyor ya;
kuyular o denli kıskanç
yerin kulağı o denli sağır!

Hızır İrfan Önder

İnsan Bir Kere Ölmez!

Biri ağıt yaksa
Ağlamaya başlıyor yüreğim.
Daha dün gördüm gözlerimle
Recmettiklerini genç bir kızın
ümitlerini
Kurşuna dizdiklerini dul bir kadının
tebessümünü
Lakin dönüp duruyor hâlâ devran!

Bir kimsenin canı yansa
Sızlamaya başlıyor kalbim.
Bir pedofil, taciz etti çocuğu!
Bir nekrofil, gene ölüye sardı!
Bir narsist, hunharca katletti
yalnızlığını!
Kanıyıp duruyor karanfiller!

Anladım ki
İnsan bir kere ölmez.
Anlamasına anladım da
Anlatmama yetmiyor bildiğim
sözcükler
Bilmediklerime acep
Dağ mı desem, derya mı?

Halil Maraş

Melisa ve Doğum

Bahar hep beklenendir, peki kış Melisa?
Bazı çiçekler vakitsiz açar, bazıları vakitsiz kurur.
Durulur elbet kim bu manayı bulsa
Her insan kendi iddiasından vurulur.

Gözlerinin ardında kalan gizli çukur
Her gece içine doğru çekerken beni.
Göge bakan bir hercai nasıl durulur?
Melisa bitti akşam, söndür haleni.

Kargalar umutla konarken kurak tarlaya.
Yarasa gözleriyle nasıl çözeceksin alemi?
Melisa korkuyorum korkudan utanmaya.
Bak, toprak usulca çekiyor ellerimi.

Kaybetmeyi bana müjdelerken yılgın çağ.
Bir gün, kazananlar da küsecektir şansına.
Sevdiğim bir şey var yarı ölü belki yarı sağ.
Melisa sen de tok musun bağışlanmaya ?

Kelimeler sabırla aradığı cümleyi bulur.
Bin söze daha kıyarız bir insan için.
İçimde kendim kendi çaresizliğine kudurur.
Melisa bir sebep de sen bul 'doğmak niçin?'

Cemal Karsavran

Uzattığın Yerdedir Ellerim

göğsüme yasla-
sam da başını saçını
koklasam
gözlerine dalıp da
denizi bulsam
uzak ülkeler gelse de
aklıma
mavisi yeter bana
gözlerinin
yeter ki sana bakma-
sını bilsem

tut desen tutarım gel
desen gelirim
bir boşluk var bende
biliyorum benden öte
bir gül demeti uzatı-
yorum al onu
koklayıp
da hasret gider diye

benim kokum olmasın
varsın
senin kokun olmasın
varsın
gez düşlerindeki
boşlukta
bul onu sol yüreğinde

sanma ki uzaktır
düşlerin
elini uzatsan belki
tutacaksın

ha de uzat ellerini
uzattığın yerdedir
ellerim

Sabriye Aytaç

Bir Orada Bir Burada

Taze çekilmiş kahve kokusu
-Nereden geliyor böyle?
Çarşıda cümbüş kalabalık
Beynimi inletiyor

Geçiyorlar çok yakınım
Bir daha göremeyeceğim insanlar
Dostum, kardeşim, annem,
babam
Kilometrelerce uzakta

İzliyorum arabaları
İlişiyor gözüme
Gri, sevimli eski bir araba
Anımsıyorum yolculukları

Çok uzaktayım; ama yakın
Kim bilir nerede cereyan ediyor
Hayatım, bir orada bir burada
Gezip duruyor hüyalarım

Sormayın: "Kim, nerede,
Ne yapmış?
Bilemem hâllerini
Derdimle hem hâlim

Bir bebek ağlıyor
Kulağımın dibinde
Ulaşamıyorum, susturamıyorum
Elimden gelmiyor bir şey

Mehmet Şirin Aydemir

Derin Denizler

Yüz çeviriyorum
esrik aynalardan
Zühre yıldızını soluma alıp
ivecen dalıyorum
derin denizlere
albatroslar pusulam
genzimde asırlanmış
iyot kokusu
evvelden ahire
düş ağı ördürüyor
zipkinına takıldığım zaman
telaffuzu telafisiz
kelimeler savuruyorum
süt kesiği dalgalara
çizgisi kırılıyor ufkun
medcezirler büyüteçsiz
büyüyor gözlerimde
vakt-i akşama yol aldıkça
kuşluk güneşi
kızıla evriliyor evren,
yüzüme sürüyorum
bir parça alazlanmış göğü
asası oluyorum
bir çobanın
neşter çalışıyorum
çıbanına aymazlığımın,
haybeden hayıflanmışım
ay heybeme doluyor

Arzu Aytur

Anakrus - Eksik Nota

Şiirleriyle konuşan kadınların, besteleriyle susan adamların olduğu ülkelerden birinde bir şiir, bir besteye âşık olmuş. İstemiş ki, o bestenin sözü olsun, notalar sözlerle harmanlasın, birbirlerinin bir dili olsun. İstemiş ki, müziğin es verdiği yerden şiir, şiirin sustuğu yerden müzik alsın götürsün, devam ettirsin düşleri...

Yokluksa beraber paylaşılın, mutluluksa birlikte çoğalsın, ümit etmek, tekrar öğrenilebilen bir şey olsun.

Besteleriyle susan adam, inancını yitirdiği için aşka, kırıldığı için ayrılıklarla çokça, kapattığı için kendine kendini, kadın sol anahtarı kırık bir bestenin başucunda, bir gün besteleriyle susan adamın kirpiğinden düşen bir notanın, kalbinin derinlerinden geçen bir dizeye dokunmasını dileyerek, şiir susuşlu gecelerin ilhamı olmuş.

Mevsimler geçmiş; ses söze değmeden, çok uzun yıllar geçmiş bakıştaki mana yüreğe inmeden.

Bir gün, bir yazı okumuş kadın ve anlamış; aşk iki kişilikmiş, sevdaymış tek başına çekilen.

Özcan Kalbinur

Tümleşen Ruhlar

Huzurlu, mutlu, kaygısız günleri anlatır bilgiler
Eskiden dünyada sadece barış hâkimdi, derler.
Kavgalar, savaşlar çıkar,
İnsanoğlunun arttıkça hırsı...
Dünya emekçilerinin tanrısı
Barış aşığı Demirci Topal
Hefaystos,
O güne değin hiç yapmaz ama
savaş silahları
Kıramayıp Tanrıça Tetis'i
Üstünü barışçıl resimlerle
süslediği,
Aşkı benzersiz aşkla nakşettiği,
Kalkanları dövmeye başlar
işliğinde!
Tolstoy'un "Harp ve Sulh" eserine
öykünürcesine
Tezatlari işler asırlar öncesinden...

Asil ancak halkıyla bütünleşen
halktan bir prenstir Hektor.
Barış çeşmesinden bir yudum su
içemeden
Veda eder hayata!
Anası Hekabe acıyla haykırır,
Yerler gökler inler,
İda dağları titrer Hekabe'nin acı
yüklü feryadıyla...

Apollon ile Afrodite pek
öfkelenirler,
Afrodite merhem sürer

Hektor'un kanlı yaralarına...
Gölgeler Hektor'un hüzünlü
bakışlarını
Afrodite'in gür ve uzun kirpikleri...

Paris de kıskanır Apollon'u,
Kızıl saçlı, dolgun dudaklı, güzel-
ler güzeli Afrodite,
Belki de en çok sevilen ve en çok
kıskanılandır.
Altın kalpli tanrıça kurtaramaz
mert adamı...
Sepya çiçekleri gibi siyah-beyaz-
dır bütün anılar artık
Mevsimlerden birine zamanın say-
rılığı bulaşınca
Çentik atılır tarihe...

Ah Troyalılar ah nasıl kıydınız
ona?
İşte o günden beri ilkbahar çiçek-
leri sepyadır,
Kırmızıya küsmüştür Kaz dağları!

Deniz Saygın

Kuşlar ve Balıklar

Gökte ihanet eden
bulutlar var

Yağmur başladı öte
ülkelerden gelen

Kuşlar çekildi önce
sonra balıklar

Islanmak onların
kaderlerinde var!

Hayat bulsun diye
bedenleri

Sürekli yıkarmış
Yaratan tenlerini

Yorgun düşer kuşlar
gökten sazlıklara

Ya da atar balıklar
kendilerini ağlara...

Hatice Eğilmez Kaya

İşittim, Kabul Ettim Diyebilmek

tiraz etmek, her söyle-nene bir kulp bulmak günümüzde adeta moda hükmünde bir alışkanlık... Birbirimizin fikirlerini kabul etmemek üzere koşullanmışız bugünlerde. "İşittim, kabul ettim" diyebilmek ne güzeldir, ne övülesi-dir oysa.

İşitebilmek başlı başına bir marifet. Aramıza görünmez duvarlar inşa etmişiz farkında bile olmaksızın. Bu duvar-ları aşmadan hatta aşmaya çalışmadan yaşıyoruz her birimiz. Birbirimizi işitmek için değil işitmemek için çaba gösteriyoruz ha bire. Biri derdini söylü-yor, halini arz ediyor; bir diğeri kulaklarını tıkıyor. Karşısında buğulanan kederli gözleri görme-mek kastıyla etrafındaki cümle eşyaya bakışla-rını yönlendiriyor. İnsan hariç her şeye bakıyor kısacası. Böylelikle çev-remiz sadece kendi

türküsünü dinleyenlerle doluyor. Bu gürültünün ortasında herkes sağır olmuş durumda. Keşke dilsiz de olsaydık!

Komşusu açken tok uyu-yamayan bir neslin yirmi birinci yüzyıl adın-daki aşüfteye aldan-mış evlatlarıyız bizler. Ne kadar şuh fakat aslında ürkünç bir siması var onun. Kilometrelerce ötelerdeki yabancıla-rımıza yaklaştırdı bizleri bu aşüfte, yanı başımız-daki aşınalarımıza küs-türdü. Yusuf'u Kenan ilinde yitiren Yakub'un gözyaşlarıyla ağlamalı-yız. Yunus'un nedame-tiyle yanmalı, Eyub'un sabrını dilemeliyiz Mevla'dan. Gönlümüz hep mahzun olmalı gül yüzlü Peygamberimiz 'in gönlü kadar olamasa da. Birbirimize olan güvenimizi yitirdiği-miz için uzay çağı boşluğunda...

şittiğimiz doğrulukları

ve güzellikleri kabul etmek de oldukça kıymetli bir marifet. Samimiyetimizle, gönül temizliğimizle işittikleri-mizi onaylamak neden bu kadar ağır geliyor bizlere? Çoğunlukla burun kıvırıyoruz karşı-mızdakiler konuştuğça. Hep mi yalan hep mi yanlış işittiklerimiz? Artık herkes mi bize düşman? Bir de inanmadan kafa sallayanlar var ki ömre ziyan...

Birliğin dirlikle eşan-lamlı olduğunu çoktan unuttuk. Ötekiler kavramı hem dilleri-mizde hem kalpleri-mizde hem de akılla-rımızda hak etmediği kadar kapsamlı bir yere sahip. Eğer birilerini öteki olarak kabul ettiy-sek -ki bu kabul ediş öteki kavramını oluşturma-k kadar basit geliyor bizlere- onlar ne söy-lerlerse kötüdür, çirkin-dir ve yanlıştır. "Nuh der peygamber demez"

sözü de insan neslinin inkâr hastalığından kaynaklanmamış mı? Gözleriyle gördükleri mucizelere illüzyon ya da sihir diyebilen zihniyetler galiba soyumuz devam ettikçe var olacaklar.

En önemli marifet ise işitip kabul ettiklerimizi dile getirebilmek bana kalırsa. Evet, gereksiz iltifatlarda bulunmak, her söyleneni beğenip kabul etmek karakter zafiyetinin belirtisi olarak değerlendirilebilir. Bu değerlendirme çoğunlukla doğrudur üstelik Buna rağmen bir sözü doğru, bir şeyi güzel buluyorsak bunu ifade etmekten hicap duymamalıyız. Asıl mahcubiyetimiz Hak tanımazlık, kıymet bilmezlik olmalı.

İnsan sevdiğinden gelen her sözü işitir işitmez beğenir çoğu kez. Bu anlamda sevmek ne derece kıymetli bir mucizeyse sevilenden gelen her şeyi kabul edebilmek de sevebilmeye denk bir mucizedir. Sevgiliye duyulan aşk, onun söylediklerine duyulan hayranlığı da oluşturuyor ister istemez.

Zorla güzellik olmaz, demiş atalarımız. Çok doğru bir söz bu... Kendi adıma

şunu söylemeliyim ki hiçbir şeyi zorla kabullenemem. Sustuğum olur zaman zaman baskılar karşısında. Fakat ne baskı yapan kişileri affederim bir ömür boyu ne de onların söylediklerine kalbimde zerre kadar yer ayırırm. Zaman zaman cümle varlığı sığdırabileceğime kanaat getirdiğim, şaşılacak enginlikteki gönlüme onlara dair hiçbir şeyi almam. Eğer alsaydım bile sığmazlardı eminim. Onların sesleri kulaklarımı tırmalar, sözleri ise vicdanımı... Her işittiğimizi de kabul edecek değiliz ya bu anlamda...

Söylenen sözü değerli kılan sözün kendisinden çok o sözü söyleyen dil, daha doğrusu o sözü söyleten kalptir. İşittiğim sözlere dönüp bakmadan çok daha önce bu sözleri söyleyenlere bakarım. Kalplerini göremesem bile onların, samimiyetlerini görürüm o kişilerle olan anılarımdan da yola çıkarak. Önceki tecrübelerimden bana güven veren kişilerse sözün sahipleri kolayca "İşittim kabul ettim" derim aksi takdirde ruhum asla yanaşmaz bu sözlerin rıhtımına.

Ebubekir (r.a.) Miraç hadisesini ilk önce

Peygamberimiz 'in ağzından dinlememişti. Fakat duyar duymaz bu mucizeyi "Eğer Muhammed (s.a.v.) söylediyse bütün bunları, şüphesiz doğrudur." demişti. Sevgi, hürmet ve itimattı ondaki muhteşem kabul edişi sağlayan... Eğer bu sözün sahibi Muhammedü'l - Emin, işiten Siddık sıfatıyla maruf Ebubekir olmasaydı, Ebubekir bu sözün sahibini o kadar candan ve gönülden sevmeseydi, O'nu Allah'ın elçisi bilmeseydi; öylesine kolay "İşittim kabul ettim." diyebilir miydi?

Çağlar çağları kovaladı. Zaman adlı ırmak hiç durmadan aktı. Bizler artık kalaylı bakır taslardan su içmiyoruz, mis kokulu bahçelerde gül ile bülbülün muhabbetlerine şahitlik etmiyoruz. Birbirimizin dediklerine de kulak asmıyoruz. Birakın başkalarının sözlerine, kendi sözlerimize inanasımız kalmadı. Söylediğimiz sözleri gönlümüzün eleğinden geçirip söylesek, bu sözleri söylemeden önce onların nariyle yansak, başkalarının canlarını acıtmak için değil yaralarını sağaltmak için konuşsak dönebilir miyiz acaba o kutlu demlere?

Yasin Tatar

Aşamadım Yollar Seni

Asfalt yolun solundaki açıklıktan, kum zemine kırdı direksiyonu. Hızını düşürüp park için dikilmiş ``T`` şeklindeki çubuklara yanaştı. Kalın tekerlerinden havala-
nan toz, tırın gövdesini sarmıştı. Kontağı ters çevirip susturdu titreyen devi. Yüzünü ekşiterek kollarını arkadan kavuşturup gerindi. Omzunun üstünden serçe parmağına astı ceketini. Kapının altındaki merdivenden bir basamak inip yere atladı. Marangozun üstündeki kahveye doğru yürüdü, başı yerde. Tam çıkarken camekânın ardında, genç çırağın, elinde zımparayla gülümsediğini fark etti. Ciddiyetle büktüğü sağ elini, alnının tam ortasından sarkıtıp selam verdi. İnce çubuklarla sabitlenmiş soluk branda, kahveyi örtüp karatıyordu. Ufacık yırtıklardan süzülen aydınlık, bardakları kavrayan esmer parmaklarda

dolaşıyordu. Bir çocuk, ocağın arkasına geçmiş omzundaki mendille tabakları kurultuyordu. İşaret edildiğini görünce boynunu demliklerin arasından uzattı. Çukur yaptığı avucunun içinde, parmağını kaşık gibi sallayıp ``çay`` diye fısıldadı uğultunun içinden. Ceketini boş iskemleden kaldırmadan içlerini karıştırdı. Sonra fermuarlı gözü dolduran karanlıktan bir defter çıkardı, cildi yırtık. Gizlediği nesne kıvrık sayfaların arasında belli ediyordu kendini. Çıkartıp koklamak istedi. Ama garsonun üzerinde dumanı tüten tepsiyle yaklaştığını fark etti. Bardağı sehpaye uzatırken epey yaklaştırdığı boynundan ezik sarımsak kokusu geliyordu. Kocaman açtığı ağzının içinden diş etleri parlıyordu. Gülüşünü bozmayıp, bitiştiirdiği dişlerinin arasından sordu.

“Abi buralısın?”

“He... Yani evet, daha doğrusu Tatvan’ın içindenim.”

“He, doğrudur abi. Buralıya benziysen ama konuşman şehirlidir.”

ebebini bilmeden ``Teşekkür ederim.`` deyip anlamsızca başını salladı. Ağacı saran beyaz kabloyla daldan sarkan megafondan kısa bir öksürük duyuldu. Tesis yetkilisi az evvel tıra yanaşan, körüklü, rengi kaçmış bir otobüsün kalkışını duyuyordu. Muavin parmağıyla tıkadığı hortumdan fışkırttığı suyla ön camı son kez yıkadı. Durulanan camın gerisinde ``Varto`` yazılı levha daha bir canlı gözüktü. Miktarına aldırma-
dan aceleyle bıraktığı madeni paralardan biri sehpanın altına yuvarlandı. İkişer üçer indiği basamaklardan sigarasını söndürmek üzere olan şoföre el etti.

“Birader, bir bakar mısın?”

...

“Şu kızı gördün mü Allah aşkına?
Varto’dan gelmiyor mu bu araba?”

“He...”

“Oda Vartoludur, iyi baksana hele.”

Şoför bıyığının ucunu hafifçe ısırp
alaylı bir tavırla kaldırdığı kaşlarını bir
deftere bir muavine çevirdi. Sonra
adama dönüp;

“Vallahi uzun yol şoförü olan sensin
kardeş. Malum uzun yol, ancak senin
ihtiyacın olur böylelerine.”

Analı bacılı epey kalabalık bir küfür
fırlamak istedi gırtlığından. Çıkmadı
bir türlü, kurudu kaldı. Hırsla çekti
kapıyı üstüne defteri tekrar koynuna
sokacaktı ki birden fotoğrafı güneş-
liğin şeffaf gözüne koyup bir kenara
fırlattı. Güneşliği bir daha hiç açma-
macasına kapattı. Tır tekrar titre-
meye başladığında teyp kaldığı
yerden devam ediyordu.

“Gönül vurgunuyum yaram çok
derin.”

“Ne olur gözyaşın sil de gidelim.”

Sinan Şuekinci

Mazlum

"Her şey hatırlamakla başlıyordu ve hatırlamamak mümkün değildi."

Önce perdeyi araladı; kar kokusu ciğerlerine doldu. Sobaya baktı bir süre; yanmayan ama yanıyormuş gibi hissettiren...

Dışarıya çıktı, su ibriğindeki buz gibi suyla elini yüzünü yıkadı. Karşıya bakınca, yüzü gülümsedi; Ağrı Dağı'nın zirvesi ışıldıyordu gene...

Hüzünle karışır karla karışık hayaller... Her yer, her şey beyaz örtüsünü çekmiş güneşin keyfini çıkarıyordu. Böyle bir beyazı hangi şair dizelere döker acaba?

Dağlar heybetli ve hükümrân; ama içinde yüzlerce sır saklayan herhangi bir şehrin herhangi bir evinde, o evin herhangi bir

odasında, bir köşede ölüme terk edilen kadın gibi; yalnız...

Ağrı Dağı'na her sabah bakıyor, gülümsüyor, bir "ohh" çekiyor ve içeriye giriyordu. Önce Salih'le Helin geldi. Annelerinin pişirdiği ekmeği getirdi: "Sağ olun çocuklar," dedi, sevecen... Sonra Celal geldi, okulun anah-tarını istedi köhne-miş kapıyı açmak için. İçinde tarif edemediği bir sevinçle içeri girdi, soğuk odada hızlıca kahvaltısını yaptı.

Okula doğru yola çıktığında, çeşmenin orda Cemşid'i gördü. Yine o yanık türküsünü söylüyordu sopasını sağa sola sallayarak.

"Günaydın Cemşid Ağa, yine başlamışsın sabah türküsüne!"

"Günaydın Hoca, günaydın. Sana bir şey diyem mi?"

"Dinliyorum," dedi gülümseyerek.

"He, hocama diyem, insan bir gayda söyleyende öyle kendinden geçer ki, bütün dertlerini aha bu Yekekaya'dan aşağıya atar," dedi göz kapağının birini kıyarak.

"Desene, o zaman türkü söyleyek de kafadaki her şeyi boşaltak!"

"He, öyle hoca, öyle..." dedi acı acı gülümseyerek. Türküsünü söyleyerek, ama biraz daha sesini alçaltarak yoluna devam etti.

Köyün dört yoluna geldiğinde önce aşağı sonra yukarı yola baktı; kimsecikler yoktu. Çocukların sesi geliyordu okul bahçesinden. Derin bir nefes çekti, "Oh be, ne güzel! Böyle bir sessizliğin içinde çocuk sesleri..." dedi mırıldanarak.

İki tarafı taşlarla örülü yoldan geçerken, Nuri amca çıktı karşısına her sabahki gibi.

“Eyi dersler hoca,” dedi kırışık yüzündeki tebessümüyle...

“Sağ olasin ,” diye karşılık verdi.

“Yaman güneş var Hoca, bu hava adamı gençleştirir herhal!”

“Yeniden doğmuş gibi oluyor insan Nuri amca, haklısın...”

Birbirlerine el sallayarak Hoca okula, Nuri amca da ahırına doğru yürüdü. Okul bahçesine girdiğinde, çocuklar her zamanki gibi şikâyetlerine başladılar:

“Ali tuvaletin kapısını açık bıraktı yine!”

Bir diğeri,

“Hazal benim kızığımı aldı öğretmenim.”

“Mazlum okula gelmedi öğretmenim.”

Bu sözü işitince bir an bakışlarını önce köye sonra çocuklara çevirdi.

“Yine mi gelmedi?”

“Yok öğretmenim bugün de gelmedi,” dediler hep bir ağızdan...

Güneş Yağlıca Dağı’nın keline vuruyordu. Güneş ile kar müthiş ikili olmuş yine işbaşındaydı. Sade ciğerlerin değil gözün de bayram etmesi... Nasıl böyle bir aydınlığın içinde karanlıklar gizlenir, diye düşündü durup dururken... Bütün sınıflara ayrı ayrı ödevlerini verdi; sonra sandalyesini alıp birinci sınıfların olduğu sıralara doğru ilerledi. Tek tek yazılı cümleleri okuttu. Arka sırada oturan Celal’in yanına oturdu. Bir dile yabancı olmanın tatlı tebessümünü Celal’in yüzünde görüyordu.

Türkçe bilmiyordu ama okuduğu her sözcükten sonra gözleriyle gülerdi; başarmanın verdiği o kadim duygunun esrikliği ziftten kararmış ahşabın üzerinde geziyordu sanki. Celal’in gözündeki o çelik ışıltısını her gördüğünde gönenirdi. Bazen gözleri nemlenirdi ama öğrencilerine belli etmezdi. İşte bu mesleğin en güzel yanı da buydu... Ortak bir dil;

sevgi.

Yerinden kalktı; öğrenciler ödevlerini yapıyordu. Ziftli tahta zemini gıcırdata gıcırdata sobanın yanına geldi. Sobanın kapağını açtı. Kömür korunu görünce bir sevinç koptu içinde; sıcak. Neydi bu insanın ateşi görünce kendinden geçme duygusu? Huşu içinde, yavaş yavaş sobaya kömür attı.

Öğretmen masasına doğru ilerlerken bir köpek sesi duydu. Pencerenin buğusunu eliyle silerek dışarıya baktı. Önce Karabaş’ı daha sonra Mazlum’u gördü. Hemen pencereyi açtı; o anda bütün sınıf ona bakıyordu.

“Mazlum, neredesin oğlum?” dedi. “Niye okula gelmiyorsun?”

Mazlum hiç oralı olmadan, kafasını kaldırarak Yağlıca Dağı’nın keline baktı. Elindeki çubuğu karlara sürterek haşt haşt diye sesler çıkarıyordu. Bunun üzerine dışarıya çıktı. Çeperin etrafından dolaşmak yerine üzerinden atladi. Mazlum’un yanına gelince,

“Mazlum neden gelmiyorsun okula?” dedi sevecen bir bakışla. “Kışın kış günü, tüm hayvanların ahırda olduğu bir zamanda ne işin var dağda bayırda?”

“Ahırda da işler var öğretmenim,” dedi “sanki okula gelince ne olacak bu dağ başında?”

Bu sözleri duyar duymaz kaşları çatıldı, beyninden vurulmuşa döndü!

“O ne demek Mazlum, sen okulun ne olduğunu bilmiyor musun?” diye hayıflanarak başını salladı. Yağlıca’nın keline dikkat kesildi.

“Hem bu dağ başında okumaktan başka çaren mi var?” diyerek başlayan konuşması buna benzeyen cümlelerle devam etti. Daha etkili anlatmak adına kaldırdığı ellerini umutsuzca aşağıya indirdi. Mazlum konuşmanın bittiğini anlayınca, sessizce, gözleri dolarak metruk evlerin arasından ahırın yolunu tuttu.

Bu kadar basit mi olmalı, diye düşündü. İçinde bulunduğu serzenişin çılgılığı kulaklarında rahatsız edici bir çınlamaya dönüştü. Geçen ay da aynı şeyleri yaşamış, babasının yanına gidip kâh güzel dille kâh kanuni zorunluluk olduğunu anlatarak, onu ikna etmeye çalışmıştı. Ama olmadı işte.

Beyazın, sessizliğin, soğuğun hüküm sürdüğü bu yerde hep başa dönüyordu. Belki de sevdiği

bir yazarın cümlesi burası için söylenmişti:

“ Hayat tekrarın tekrarından ibarettir.”

Kaldırıp başını gökyüzünün en mavi, som mavi yerine baktı. Suratı ekşidi. Sonra uçan kartalları izledi, gerine gerine gözden kayboluncaya dek izledi.

“Bir kar yağsa da yıkılsa bu hüznün,” dedi ve çeperden atlayarak okul bahçesine girdi. Çocukların kızaklarını gördü, gülümsedi. Sınıfa girdiğinde yüzündeki tebessümü öğrencileri de fark etti, hep beraber katıla katıla güldüler...

Kübra Erbayrakçı

Yalnızlığa Terk Edilen Hikâye

Zaman akıp giderken, arkanda bıraktığın keşkelerle bugünün pişmanlığına sığınır-sun. Bir şeyler yapmak istiyor, belki kendine faydalı olabilecek bir şeyler ama nedense ne istenilenler ger-çekleşebiliyordu, ne de hayaller. Hani der-lerdi ya; İnsan umut etmeden ve hayal kurmadan yaşaya-maz diye. Yoksa insan o zaman yaşayabi-lir miydi? Hejar'da böyle düşünüyordu. İnsan ne hayalsiz yaşayabilirdi, ne de umutsuz. Peki, neden bu kadar üzgündü? Neden mutluluk hiç uğramıyordu. Yoksa kafasında kurduğu kötü düşüncelerden dolayı mı mutlu ola-mıyordu? Ya da insan-lara kötü davrandı-ğından dolayı mı bu kadar öksüz ya da yetimdi? Hoş! Yetim ve öksüz ne demek onu bile bilmiyordu

Hejar. Sadece bu hayatta yalnız oldu-ğunu biliyordu.

Kimsesi yoktu. Tek başına kutudan kurduğu evde yaşı-yordu. Geceleri çok soğuk oluyor, gün-düzleri ise sıcaklık-tan pişiyordu. Bir tek hayal kurduğu zaman-lar mutlu olabiliyordu. Hayallerini de gece-leri kuruyordu. Bir de yıldızların ışıltısında kendisini kaybedi-yordu. Büyük hayal-leri vardı onun... Gerçekleşmeyecek kadar büyük. Belki de mucizeli hayal-ler. Umutlarını hep içinde büyütüyordu. Kalbinde hissedeme-yecek kadar derinde olan duygularını bazen kendisi çağırı-yordu. Geceleri güzel olduğu kadar çir-kindide. Mesela bir gün çok hüzünlene-yor, ağlıyor. Diğer gün kendi kendine

gölüyordu. Nedense hiç şansı yaver gitmi-yordu. Rüyalarında ne babasını görebiliyor ne de annesini. Üstelik kardeşi de yoktu. Yapayalnız kalınan dünyada ne yapabi-lirdi ki? O hiçti. Mutlu olamayacak kadar hiç. Dünyada değer göremeyecek kadar hiç. Özlüyordu... Kimi özlediğini bile bilmi-yordu. Hiçbir şey bil-miyordu. Ne annesini, ne de babasını. Ne de kendisini. Kendisi hak-kında da hiçbir şey bilmiyordu. Mesela en çok neyi sever? Ya da en çok neyden nefret eder?

Bir akşam Hejar, kutudan kurduğu evinde her zamanki gibi yalnız oturu-yordu. Göğe bakarak içinden en güzel duygularını geçi-riyordu. Aniden yanına gelen çocuğu fark etti. Bu çocuk

kendisi gibiydi. Sanki çok benzer yanları vardı. Çocuğun adı Emre'ydi. Emre, annesini ve babasını terk edip buraya gelmişti. Hem de bu soğuk havada. Hejar hiçbir şey demeden çocuğun anlattıklarını dinliyordu. Meğer bu dünyada yalnız değilmiş. Çok yanlış düşündüğünü fark eden Hejar, Emre'ye sarılıp onu teselli etmek yerine onunla beraber ağlamayı tercih etti. Kadersiz doğan çocuklar vardır ya hani. İşte Hejar da Emre de kadersiz doğan çocuklardandı. Ya bir çöplükte ölüleri bulunacaktı, ya da tanınmayan şahıs tarafından öldürülüp nasılsa aileleri yoktu denilecekti. Emre'nin annesi de babası da vardı ama onlar çocuklarıyla ilgilenmiş olsalardı, Emre şu anda Hejar'ın yanında olmazdı.

Bir sabah güneşin ısıltısıyla uyunan ikili, birbirlerinin yüzlerine bakıp karınlarını nasıl doyuracaklarını düşünmeye başladılar. Uzun zamandan beri açtılar. Ne akşam yemeği ne de sabah kahvaltısı. Yemeklerini çöplükten buluyorlardı. Hejar

ayağa kalkar kalkmaz, çöplüklerde yemek bakmaya başladı. Başka türlü nasıl hayata tutunabilirdi ki! Soğuktan ölmedi ama açlıktan ölebilirdi. Emre ise gecenin ayazından etkilenmiş bir vaziyette kutunun bir parçasında titreyerek yatıyordu. Hastaydı. Ateşi de vardı. Hejar henüz bunun farkında değildi. Hejar'ın şuan tek derdi, yemek bulabilmektir. Hejar çöplükten bir sandviç bulduktan sonra Emre'nin yanına geldi. Emre tepki vermiyor, gözleri kapalı bir şekilde yatıyordu. Hejar ise onu uyandırmaya çalışıyordu. Hâlbuki uyansa, bu sandviç bölünecek, karınlar doyurulacaktı. Ama Emre kalkmıyordu. Ne gözlerini açabiliyor ne de konuşabiliyordu. Hejar daha fazla dayanamayarak durumu polise bildirmek için koşar adım bulundukları yerdeki en yakın karakola gitti. Karakola gidene kadar da nefes nefese kalmıştı. Polis, dışarıdan gelen bu çocuğa önce acıyarak baktı. Sonra Hejar'ın kolundan tutup sorgu odasına götürdü. Polis kendi kendine düşünüyordu;

'Hırsızlık yapmış bir çocuğa benzemiyor. Peki, bu çocuk neyin nesi de böyle koşarak buraya geldi? Yoksa durum cinayet mi?'

Hejar, heyecandan konuşamıyor, derdini anlatamıyordu. Polis ise çocuğu sorgulayacak vaziyette başında durarak, ona acı çektiyordu. Polis hemen hızlı davranarak çocuğa su verdi.

"Konuşsana be çocuk! Ne oldu da bu haldesin?"

Hejar, suyunu içtikten sonra yaşananları tek tek anlattı. Ne yapacağını bilemediğinden polis karakoluna gelmek zorunda kaldığını da söyledi. Polis, cinayete hatta hırsızlıkla suçladığı bu çocuğa sadece şaşkınlıkla bakakaldı. Meğer ne çok önyargıyla yaklaşmıştı. Bilememişti. Tahmin etmemişti. Bunca yıllık meslek hayatında, bir çocuğun derdinin açlık ve hastalık olduğunu anlayamamıştı. Üzgün bir ifadeyle, Hejar'ı odasına götürdü ve diğer meslektaşlarına emir verip Emre'nin de buraya getirilmesi

vurguladı.

11-İnternet Kaynakçası.<https://web.archive.org>

Aradan geçen bir saatlik dilimden sonra Emre'nin ölüm haberi küçük boylu, kır saçlı, kirli sakallı polis tarafından bildirildi. Hejar, bu polis amcadan duyduğu sözle bir anda yere yıkılıverdi. Oysaki Emre'yi çok sevmiştir. Nasıl onun hasta olabileceğini anlayamamıştır. Neden onu yanına almıştır ki! Tüm bu yaşananlar kendisinin suçuymuş gibi düşünmeye başladı. Hem ağlıyor hem de gülüyordu.

'İyi ki de kurtuldu!' dedi kendi kendine.

Polis, Hejar'ı önce bir hastaneye sonra ise Çocuk Esirgeme Kurumu'na bırakarak onu yine yalnızlığa terk etti. Hejar hep yalnızdı zaten. Bu durum onu incitmemiş, insanların ona karşı olan tavırlarına alışmıştı. Çocuk Esirgeme Kurumu'nda geçireceği on yılı vardı ve bu on yıldan sonra kendisini yine çöplükte bulacaktı. Nasılsa annesi, babası hatta bir kardeşi bile yoktu. Bir yakını bile olmamıştı. Emre vardı hayatında o da gitmişti uzaklara. Şimdi burada geçireceği huzurlu bir hayatı da olmayacaktı. Ne anne ne de baba... Ömür boyu bu yalnızlığı yüreğinde yaşayacaktı. Ne yaşarsa yaşasın, ister çok mutlu olduğu zamanlarda olsun, o hep yalnız kalmaya mahkûm edilmişti. Çünkü annesi ve babası böyle istemiştir.

10-Vedinstvenashasilainezavisimost gazetesi. "Gagavuzya Halkı ile Birlik ve Beraberlik", 14 ocak 2010, s.1

Serpil Tuncer

Distopyada Varoluş Sancıları Çeken Bir Yazar George Orwell

Dünya edebiyatında distopik eserden söz etmek gerekirse ilk akla gelen George Orwell'in '1984' adlı başyapıtıdır. İlk defa John Stuart Mill tarafından kullanılan "distopya" kelimesi gerçekte hangi anlama karşılık geliyor diye soracak olursak, ütopyanın tersi denilebilir. Ütopya, gerçekte mevcut olmayan, ileriye yönelik tasarlanan ideal toplum biçimidir oysa distopya, ütopya toplum anlayışının anti-tezi olarak kullanılır. Yani distopik bir toplum; otoriter ve baskıcı bir sistem olarak ifade edilir. Distopyada baskıcı toplum beraberinde kişilerin özel hayatlarının olmaması durumunu da getirmektedir. Bir üst akıldan söz edilmektedir ve bireyler de bu düzene sonsuz boyun eğme halindedir. Distopik toplumlar, özellikle konusu gelecek zamanlarda geçen hikâyelerde yer alır ve George Orwell'in '1984'ü önemli distopik

eserler arasındadır. Başka "distopik" eserler de vardır ama '1984' bu anlamda başı çeker.

George Orwell, İngiliz bir ailenin çocuğu olarak 1903 yılında Hindistan'da doğar. Gerçek adı Eric Arthur Blair'dir. Babasının İngiliz sömürgesinde bulunan Hindistan'da görevli bulunmasından dolayı çocukluğu bu topraklarda geçer. Dört yaşına geldiğinde aile İngiltere'ye dönme kararı alır ancak babası, Hindistan Devlet Örgütünün Afyon Dairesinde görevli olduğundan emekliliğine daha dört yılı daha vardır, eşi ve çocuklarıyla ne yazık ki İngiltere'ye geri dönemez ve Orwell sekiz yaşına gelene kadar babasından uzak kalır.

Sekiz yaşında Sussex'teki özel bir ilkokula yatılı olarak gönderilen Eric, on üç yaşına kadar burada kalır. Burada

yaşadıkları artı ve eksileriyle hayatına pek çok anlam yükler ve henüz çocukluk çağındaki Orweel bu okulla ilgili olarak şunları söyler:

"St. Cyprian's'a varduktan kısa bir süre sonra (hemen değil, iki üç hafta sonra tam okul hayatına alışmayı başladığımı düşündüğümde) yatağımı ıslatmaya başladım. Artık sekiz yaşındaydım ve bu en azından dört yıl önce bırakmış olmam gereken bir alışkanlıktı. Böyle durumlarda yatak ıslatmanın şimdi normal karşılandığına inanıyorum. Yerinden edilmiş ve yabancı bir yere taşınmış çocukların verdiği normal bir tepkiydi bu. Lakin o zamanlar bunun iğrenç bir suç olduğunu düşünüyorlardı. Benim durumumda bunun suç olduğunu söylemelerine gerek yoktu.

Daha önce etmediğim içtenlikle her gece dua ediyordum; “Ah, Tanrım, lütfen yatağımı ıslatmayayım! Fakat durumunda görünür bir değişiklik olmamıştı. Bazı geceler oluyordu, bazı geceler olmuyordu.”¹

Yatılı okul hayatı lisede de devam eder. Bir dönem Wellington, dört buçuk yıl da Eton Özel Liselerinde burslu ve yatılı olarak okur. Eğitimini tamamladıktan sonra Hindistan İmparatorluk Polisi teşkilatına katılır ve 1922-27 yılları arasında Birmanya’da görev yapar. Ancak görevi sırasında karşılaştığı olaylar, ona sömürgeciliğin gerçek yüzünü gösterir, bu nedenle de istifa etmeye karar verir. İstifasının diğer bir nedeni ise ilk gençlik yıllarından beri yazar olmak istemesi ve İmparatorluk polisliğinin bunun için uygun bir meslek olmadığını düşünmesidir.² Hem iyi bir yazar olmak hem de Fransızca’yı öğrenebilmek için soluğu Fransa’da alır.

Parisli arkadaşlarından biri Orwell’a kalması için işçi mahallesinde bir oda bulmuştur. Bu mahalle de ‘Paris ve Londra’da Beş Parasız’ yapının ilk kısmında betimlenen mahalledir. 1929 yılı yazında yayımcılar tarafından reddedilen iki romanını tamamlamışken, Orwell kendini neredeyse kuruşsuz ve acil şekilde bir işe

gereksinim duyarken bulmuştur. O dönemde yabancıların Fransa’da kalıp çalışmaları yasak olmadığından ve yaklaşık iki buçuk milyon işsiz insanın bulunduğu İngiltere’ye dönmekten daha mantıklı bulduğundan, Paris’te kalıp iş aramayı seçer.³

Paris’te kaldığı süre zarfında otel ve lokantalarda bulaşıkçılık yapar. Her ne kadar buradaki deneyimlerini ‘Paris ve Londra’da Beş Parasız’ adlı kitabında paylaşırsa da burada zatürreye yakalanıp zor günler geçirir ama şu bir gerçektir: Orwell, gelecek eserlerinin inşasını burada atar. Kafasındaki sınıf farkı yerine oturmuştur. Hem Hindistan’daki hem de Fransa’daki yaşamı boyunca çektiği ekonomik sıkıntılar, onun fikirlerini ve böylelikle de gelecekteki eserlerini şekillendirir. Orwell hastanede yattığı günlere ait yaşadığı sıkıntıları şu cümlelerle dile getirir:

“1929 yılında Paris’in on beşinci bölgesindeki X hastanesinde birkaç hafta geçirdim. Resepsiyondaki görevliler beni her zamanki gibi sorguya çekti ve gerçekten de içeri kabul edilene kadar yaklaşık yirmi dakika boyunca sorulara cevap verdim. Sorgudan sonra banyo sırası bana geldi; görünüşe göre bu, tıpkı hapis hane ve ıslahevindeki gibi, yeni gelenler için zorunlu ve

sıradan bir uygulamaydı. Giysilerimi aldılar ve on santimetre yüksekliğindeki suyun içinde birkaç dakika titreyerek oturduktan sonra keten bir gecelikle kısa, mavi, pazen bir sabahlık verdiler- terlikler hariç, dediklerine göre büyük ayaklarıma uygun terlikleri yokmuş- ve açık havaya çıktım. Bu, bir şubat gecesi idi ve ben zatürreden mustariptim. Gideceğimiz koğuş 180 metre kadar uzaktaydı ve görünüşe göre oraya ulaşmak için hastane arazisini geçmek gerekiyordu. Oda uzun, basık kötü aydınlatılmış ve mırıldanma sesleriyle doluydu, içeride şaşırtıcı şekilde birbirine yakın üç sıra yatak bulunuyordu. Etrafta dışkı kaynaklı kötü ama yine de tatlımsı bir koku vardı. Uzandığımda hemen karşı yatağımda küçük, yuvarlak omuzlu sarışın bir adam, bir doktor ve öğrencisi ona tuhaf bir operasyon yaparken yarı çıplak bir vaziyette oturuyordu. İlk doktor, siyah çantasından bir düzine şarap bardağı benzeri küçük bardak çıkardı; sonrasında da öğrencisi her bardağın içine, içindeki havanın tükenmesi için birer kibrit yaktı ve sonunda adamın göğsüne veya sırtına yapıştıran bardaklar vakum etkisiyle kocaman, sarı kabarcıklar oluşturdu. Ona ne yaptıklarını belli bir süre sonra fark ettim. Adına kupa çekme dedikleri, o ana kadar sadece atlara

yapıldığına dair belli belirsiz düşüncelere sahip olduğum ve ancak eski tıp kitaplarında rastlayabileceğiniz bir tedaviydi bu. Dışarıdaki soğuk hava muhtemelen ateşimi düşürmüştü ve ben bu ilkel tedaviyi kayıtsızca hatta bir miktar da keyifle izledim. Ancak bir süre sonra doktor ve öğrencisi yatağımın yanına geldi, beni dik oturturup tek kelime dahi etmeden aynı bardak setini üzerimde uygulamaya başladılar- üstelik hiçbir şekilde sterilize edilmemişti. Dile getirdiğim birkaç çelimsiz itiraza da ancak bir hayvan olsam alabileceğim kadar karşılık aldım.”⁴ demektedir.

Paris'teki günlerinden sonra Orwell ülkesine geri döner. Polislik yaparken edindiği deneyimler nedeniyle değişen fikirleri artık netleşmektedir. Birmanya dönüşünde kendini anarşist sayan yazar, 1930'lu yıllarda kendini sosyalist olarak görmektedir. Fakat gördüğü eksiklik ve yanlışlıklara eleştiri getirmeyi de ihmal etmez. Bu dönemde İngiltere'nin kuzeyindeki yoksul madencilerin yaşayışlarına ilişkin gözlemlerini anlattığı 'Wigan Rihtımına Giden Yol' adlı eserinin sonlarında o günlerin sosyalist hareketlerine eleştiriler yöneltmekten geri kalmaz.⁵

Kitabın konusuna kısaca

değinmek gerekirse; Orwell, Brooker ailesine ait bir pansiyonda kalmaktadır. Orada kendi gibi birçok pansiyoner bulunmaktadır. Karşılaştığı bu insanların kimi kömür madeninde çalışan bir teknisyen, kimi ise maden ocağındaki bir kazada üzerine koca bir kaya düşen ve bunun sonucunda 500 Sterlin tazminat alan İskoç bir madencidir. Okuyucuya bu pansiyonların sorunlarını ve yoksulluklarını anlatan Orwell, kısa bir süre sonra başka bir şehre gitmek için oradan ayrılır. Gittiği bu şehrin kirliliğinden ve bu kirliliğin oluşum nedenlerinden söz eder. En önemlisi de madenciler ve aileleri, sözü edilen hava ve çevre kirliliğinde yaşamak zorundadır. Orwell, birkaç yoksul madenci evini ziyaret edip, tanık olduklarını okuyucu ile paylaşmaktadır. Kimi evin duvarlarının tamamen döküldüğünü, kiminin zemininde çökme-ler yaşandığını, kimininse her tarafından su sızdığını ifade etmektedir. Kimi aileler ise yalnızca dökük karavanlarda yaşamaktadır. Orwell, konut sorunu ardından beslenme sorununa dikkat çekmektedir. Örnek bir aileden aldığı haftalık harcama listesi üzerinden, işsizlik maaşıyla temel gereksinimlerin karşılanamama durumunu tartışmaktadır. Daha sonra, "Kuzeyli" ve "Güneyli" olma durumu irdelenmektedir.

Tüm bu sözü edilenlerden sonra Orwell, içinde bulunduğu toplumsal sınıfı ve kendi sınıfı ile diğer sınıflar arasındaki ilişkileri, çelişkileri ve önyargıları tartışmaktadır. Son olarak sosyalizmin zayıf yönlerini ve bunu güçlendirmek adına sunulabilecek çözüm önerilerini vererek, çalışmasını sonlandırmaktadır. Ardından 1938'de basılan 'Katalonya'ya Selam' adlı eser gelir. 14 bölümden oluşan çalışmada Orwell, P.O.U.M. (Partido Obrero de Unificación Marxista) yani Birleşik Marksist İşçi Partisi safında, bizzat milis olarak katıldığı İspanya İç Savaşı'ndaki deneyim ve gözlemlerini aktarmaktadır. Yalnız faşizme karşı olan mücadele değil, anarşistler ile komünistler arasındaki mücadeleler de dâhil olmak üzere İspanya'nın tüm siyasal sorunlarını ele almaktadır.⁶

İkinci Dünya Savaşı başlayınca BBC'nin Hindistan yayınları bölümünün başına getirilir. Hindistan yurtseverlerine karşı İngiltere adına propaganda yürütür. Daha sonra belirttiğine göre Hindistan'a yönelik propagandayı makul sınırlar içinde tutmaya çalışıyordu. Orwell 1943 yılı sonlarında 'Hayvan Çiftliği'ni yazmaya başlar. Kitabını bitirdiğinde ise hemen yayınlamaz. Bunun nedeni savaşta İngiltere'nin, Sovyetler Birliği ile

aynı tarafta yer alıyor olması ve bu kitabın ilişkileri olumsuz etkileyebilme ihtimalinin olması idi. Bu yüzden kitap II. Dünya Savaşının sona erdiği, ABD ve İngiltere'nin Sovyetler Birliği ile ilişkilerinin bozulmaya yüz tuttuğu bir sırada, Ağustos 1945'te yayınlanır. Soğuk savaş döneminde birçok dile çevrilir. 'Hayvan Çiftliği ve 1984' adlı kitaplarından esinlenerek yapılan filmler CIA'in desteğiyle bütün dünyaya dağıtılır. ⁷

Orwell 'Hayvan Çiftliği'ni modern bir fabl şeklinde yazmıştır. İngiltere'de Jones adlı bir beyin çiftliğinde yaşayan bütün hayvanlar, insanların eşitsiz ve sömürücü uygulamalarına karşı ihtiyar majör adındaki zeki ve saygın bir domuzun hayvanizm öğretisinden etkilenerek birleşirler ve isyan ederler. Devrimi gerçekleştirmişlerdir. Başlangıçta devrim ilkeleri başarıya ulaştıran hayvanlar eşit ve özgür bir toplum oluştururlar. Fakat bir süre sonra devrim önderliği yapan domuzlar bir diktatörlük kurup diğer hayvanları

kullanmaya ve sömürmeye başlarlar. Devrime ihanet ederek insanların sisteminden daha kötü bir sistem meydana getirmişlerdir. Orwell 'Hayvan Çiftliği' ile birlikte; Sovyetler birliğini ve Stalin'i hedef alıyor ve devrimlerin başarısız olacağını, diktatörlüğün hep olacağını, özgür, eşitlik ve barış içinde bir dünya olanağının imkânsız olup, var olan düzenle yetinmemiz gerektiğini sistemin sözcülüğünü yaparak vermek istemiştir. ⁸

Ayrıca Orwell'in 'Birmanya Günlükleri,' 'Papazın Kızı,' 'Aspidistra' isimli kitapları da yayımlamıştır. Orwell'in bu saydığımız eserlerine baktığımızda kendi hayatından kesitler sunmakla beraber yaşadığı toplumun sorunlarına ve siyasi meselelere de özellikle değindiğini görmekteyiz. Toplumsal ve siyasi sorunları bazen mizah kullanarak bazen de denemelerle ele alan Orwell yazılarının içeriğiyle ilgili olarak;

"Eserlerimi tekrar gözden geçirince her nerede siyasi amaçtan yoksun

kalmışsam hep aynı şekilde hayatıyetten yoksun kitaplar yazdığımı ve süslü pasajların, manası olmayan cümlelerle dekoratif sıfatların ve genel olarak martavalların içinde kaybolduğumu görüyorum." diyerek aslında kendi özeleştirisini de yapmaktadır. ⁹

Orweel George 'Kitaplar ve Sigaralar' isimli kitabında da;

"Çağımızda entelektüel özgürlük fikri iki yönde saldırı altındadır. Bir yanda, özgürlüğün teorik düşmanları olan totalitarizm savunucuları; diğer yandaysa, uygulamadaki aleni düşmanları tek el ve bürokrasi. Dürüstlüğünü muhafaza etmek isteyen her yazar veya gazeteci kendisini bu aktif zulümden ziyade toplumun genel eğiliminden dolayı kısıtlanmış buluyor. Basının birkaç zenginin elinde olması, radyo ve sinemadaki tekelleşme, halkın kitaba para harcama konusundaki isteksizliği yazarı/gazeteciyi zorluyor ve geçimini gündelik yazı işleriyle sağlamak zorunda bırakıyor.

Bununla birlikte yazarlara hayatta kalmaları için el uzatsa da vaktini boşa harcıyıp ne yazması gerektiğini dikte eden Ministry of Intelligence (Bilgi Bakanlığı) ve British Council gibi devlet kurumlarının tacizleri ve yıkıcı etkilerinden hiç kimşenin kurtulamadığı geçtiğimiz on yıllık savaş atmosferi de yazarı zorlayan faktörler arasında sayılabilir. Günümüzde her şey, yazarı ve diğer bütün sanatçıları yukarıdan dayatılmış konular üzerinde çalışan ve neyin doğru olduğunu asla söylemeyen küçük memurlara dönüştürmek için uğraşılıyor.”¹⁰ diyerek aslında gerçek bir yazarın, yazar olarak hayatını kazanmasının zorluğuna dikkat çekerek yine sistemi eleştirir ve gelecek distopyalara ait bir yol haritası çizer.

George Orwell 21 Ocak 1950’ nin erken sabahında, akciğer rahatsızlığından hayatına gözlerini yumar. Londra yine sisler içindedir.

Kaynakça

1- Orwell George ‘Kitaplar ve Sigaralar’ Çev: Levent Konca, Karbon kitaplar 1 Basım 2021 İstanbul

2- Savaşan, Ayşegül, ‘George Orwell’in “Bin Dokuz Yüz

Seksen Dört” Romanı ile Gâde Es-Semmân’ın “Kevâbisu Beyrut” Adlı Romanında Yabancılaşma Olgusu, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatı Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı, Yüksek Lisans Tezi, 2019, İstanbul

3- Böğür, Bilge Yasemin, ‘George Orwell’in Edebi Gazetecilik Anlayışı: Paris ve Londra’da Beş Parası, Wigan İşkelesi Yolu ve Katalonya’ya Selam Yapıtlarının Çözümlemesi’ Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basın ve Yayın Anabilim dalı Yüksek Lisans Tezi Eskişehir 2019- (Orwell’ dan aktaran Meyers, 2002)

4- Orwell George ‘Kitaplar ve Sigaralar’ Çev: Levent Konca, Karbon kitaplar 1 Basım 2021 İstanbul

5- Günay Kamil, “George Orwell’in “Hayvan Çiftliği” Adlı Eserinden Türkçe ‘ye Çevirilerinin Eleştirisi” Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mütercim tercümanlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2007 Muğla

6- Böğür, Bilge Yasemin, ‘George Orwell’in Edebi Gazetecilik Anlayışı: Paris ve Londra’da Beş Parası, Wigan İşkelesi Yolu ve Katalonya’ya Selam Yapıtlarının

Çözümlemesi’ Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basın ve Yayın Anabilim dalı Yüksek Lisans Tezi Eskişehir 2019- (Orwell’ dan aktaran Meyers, 2002)

7- Savaşan, Ayşegül, George Orwell’in “Bin Dokuz Yüz Seksen Dört” Romanı ile Gâde Es-Semmân’ın “Kevâbisu Beyrut” Adlı Romanında Yabancılaşma Olgusu,” İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatı Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı, Yüksek Lisans Tezi, 2019, İstanbul

8- Gürel Zeliha, <https://www.evrensel.net/haber/4135/sistem-soguk-yazari-george-orwell>

9- Savaşan, Ayşegül, ‘George Orwell’in “Bin Dokuz Yüz Seksen Dört” Romanı ile Gâde Es-Semmân’ın “Kevâbisu Beyrut” Adlı Romanında Yabancılaşma Olgusu’ İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatı Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı, Yüksek Lisans Tezi, 2019, İstanbul

10- Orwell George ‘Kitaplar ve Sigaralar’ Karbon kitaplar Çev: Levent Konca, 1 Basım 2021 İstanbul

Gülay Gürel

Kendi Yol Haritanı Çizebilmek

Pandeminin başladığı ve sanırım bitmek bilmeyecek süreci arasında ki zaman diliminde, kendi hayatıma kattığım bana iyi gelen daha doğrusu iyi hissettirdiğini yeni anladığım 'yol al çünkü yürümek iyidir' duygusuyla yürüyüşlere başladım ve böylece beynimin tozlu kısmına bir puf dedim sanırım. İşte oradan, bilicimin farkında olmadan altlarına doğru ittiğim bazı dürtüler, yukarı doğru zıplamaya başladı. Evet, yürümeye başlamıştım. Üstelik genelde izleme dürtüsüyle uyuyup uyandığım ekran bağımlılığından, dinleme bağımlılığına uzanacak kadar çok uzun süren yürüyüşlerdi bunlar. Dinlemekten keyif aldığım için mi bu kadar çok yürüyordum yoksa yürümekten mi büyük haz duyuyordum artık ayırt edemez olmuştum.

İkbal Caddesi'nin ismiyle müsemma yollarını arşınlıyor ve düşünüyordum.

Hayatımın tamamını geçirdiğim bu yakanın bu yaşam alalında, uzun zaman sonra insanların gözlerinin ta içene bakarak yürüyordum. Yoldaki sokak hayvanlarını teyit geçerek ama asla görmezden gelmeyecek ilerlerken, çocukluğumun ilk bisiklet sürüş tekniklerini geliştirdiğim, dört tekerden iki tekere yuvarlandığım, Sevgi Parkı'nın yanındaki kuşları fark ettim ilk. Ama asıl fark ettiğim benim için hepsinin o ana kadar sadece kuş olmasıydı. Türlerini, nasıl beslendiklerini, aslında onlara ait hiçbir şeyi bilmediğimi, gökyüzüne bakmadan, onları duymadan yol aldığımı düşündüm. Biraz önce genelleme yaparak söylediğim sokak hayvanları tamlaması gibi. Yürüdükçe farkındalığım artıyordu. O büyük arsadaki ya da o çok sevdiğim parktaki hiçbir ağacın adını da bilmiyordum, aynı tür olduklarının bile farkında değildim.

Çocukluğumdan beri oradaydılar hâlbuki. Ne çok şey görmüş ve tanık olmuşlardı. Tabela olsa bir yerinde parkın, diye düşündüm. Sevgi Parkı'nın ağaçlarının dili olsa kendilerini nasıl anlatırlardı, sorunun cevabını veren bir tabela... O zaman, orada benim gibi geç kalmadan öğrenebilirdi ağaçların geçmişini henüz iki tekerlekliye evirilmeden bisiklet süren çocuklar. Yürüdükçe kalabalıklaşıyordu farkında olmadıklarımın kümesi. Bu, biraz korkutuyordu beni, ondan mıdır bilmem daha hızlı yürüyordum artık.

Kendimi bulmanın yolunu mu arıyordum acaba? İçten içe yeniden evirmeye mi çabalıyordum? Bu bir kayboluş muydu, arayış mı? Eğer öyleyse bu bilinmezliğin içinde geçirdiğim her saniye beni asıl benliğime bir adım daha yaklaştırabilecek miydi?

İyi ya da kötü, adi ya da ucube biri olmam, riyakâr ya da hırsız gibi görünmem, mutlu ya da âşık olmam, duvardaki o devasa ekran karşısında oturup sadece popomu büyütmekten başka bir işe yaramadığımı bilmem, kısacası ne isem o olduğumun farkında olmam değil miydi önemli olan? Bütün özelliklerimizle birlikte kendimi kabul edebilmem yani. Ben buyum, düşünceleirim bu, hayatım bunlardan ibaret, beğenin ya da beğenmeyin ben bu kadarım deme cesareti miydi aradığım? Aynaya baktığımda gördüğüm sureti beğenmek yeterli değil miydi? Yoksa kabul lenmemiz gereken en önemli husus, kim ve ne olduğumuzun farkında olmadan birilerinin hayatında 'kenar süsü' olduğumuzu kabullenmekte mi saklıydı?

Kendim için neler yapıyorum dedim içimden ama yüksek bir biçimde. Mutlu olmak için mesela, sadece mutlu olmak ve sadece kendim için. Mutluluk neydi ki? Acaba mutluydum ama farkında mı değildim? Elimdekilerin kıymetini bilmiyormuydum? Evet, bana

öğretilmiş bir yol haritası vardı peşinden gittim. Ama dayatılmış olan haritayla vardığım nokta beni hiçbir şekilde tatmin etmemişti. Yönümü bulmak için yeni bir haritaya ihtiyacım vardı belli ki. Sürekli bunları analiz etmeye çalışarak mı geçirecektim ömrümü? Keşke hayata sadece tanıklık ederek kendiliğinden akışta gerçekleşseydi bu cevap arayışı. Sanırım yürüyüş iyice beni zorlama başlamıştı.

Neler bana keyif veriyor diye düşündüm adımlarım hızlandıkça. Kendi zevklerimden yola çıkarak, kendi kriterlerimi belirleyerek seçtiğim, değerlendirdiğim çok film seyrettim, çok oyun izledim. Tiyatro zaten benim içimde sönmeyen bir yangın yeri. Beni en iyi tanıyanlar, bu duyguyu bulaştırdığımı da çok iyi bilirlerdiler. Bu düşünce sonra başka yerlere sürükledi beni. Şunu düşündüm mesela, çok araştırarak, çok film seyrederek yani adına sanat dediğimiz o bir şekilde bir duygunun dışı vurum biçimlerini çok çok yaparak allame-i cihan olmuyorsun. Ama öyle zanneden bir ordu dolusu

insan var. Kendi zevki ve kriterleri yok çoğu kişinin. Her şeyi beğenen ya da hiçbir şeyi beğenmeyen ya da herkes beğeniyor diye beğendiğini dile getiren, kendine ben neden beğendim sorusuna cevap bile veremeyen ki, bunu zaten aramayan, çünkü kendi süzgeci olmayan, bir duyguyu bile başkalarının zevkinden yola çıkıp anlamlandırarak anlatan bir sürü insanı düşündüm. İşte kendimi şanslı hissettiğim bir alan bulmuştum. Ben onlardan değilim. Düşündükçe, benle birlikte nefesimde hızlanmıştı. Bir yarışmadaydık sanki ama nefesim ve ben farklı takımlarda yol alıyorduk.

Dinlerken düşünüyorum, düşünürken yazmaya meyilli olduğum dönemlere geri döndüğümü anlıyordum. En çok da edebiyat bölümü mezunu olduğumdan mütevelit sanırım, o dönemlerde baş göstermekten, filizlenmeye evirilen bu dürtüyü, yurttaki arkadaşlarımla ve artık ahretliğe uzanan yol arkadaşlarımla haberdar olduğum, hisleri kelimelerle şekillendirme hevesime, yani yazmaya tekrar meyil

Yol boyunca ne çok soru sormuş-
tum kendime. En son, bir insan
neden yazar diye geçirdim aklı-
m-
dan. Vereceğim cevap diğer insan-
ların vereceği cevaplardan farklı
mıydı acaba? Yoksa zeminde bir
yerde ortak bir noktamız olabi-
lir miydi tüm yazıya meyilli olanla-
rın. Çünkü bireysel olarak yaşadığı-
mız hayatlar birbirinden farklı olsa
da neden sorusu karşısında verece-
ğimiz cevaplarda mutlaka bir ben-
zerlik olmalıydı. Kaybolmuşluğun
içinden yazarak kurtulabileceğimi
biliyordum artık. Yürüdükçe kendime
sorduğum sorular, bu soruların ardın-
dan gelen yazma dürtüm giderek
artıyordu. Kendime ait bir alanı
tekrar keşfetmiş gibiydim ve sanırım
bu keşif, beni de yeniden şekillendi-
recekti. Daha çok yürüyecek daha
çok şey fark edecek ve daha çok
yazacaktım.

* * *

John gözlerini açtığı anda, kafede
sandalyede uyuya kaldığını fark etti.
Duvar da geçidin açıldığı yere bak-
tığında çatlaklar dikkatini çekti. Bu
sırada çalışanlardan biri geldi. Peter:

- Günaydın John! Bugün erkencisin

- Günaydın Peter, şu duvardaki
çatlak ne zaman oldu?